

Students4change: LDS1.

Ontwerpprincipes student voice
uit literatuur en o.b.v. ervaringen
jaar 1

september 2023

Dr. Maaike Koopman

Inhoud

1. Wat is student voice? Waarom student voice?
2. Student voice als continuüm
3. Ontwerpprincipes voor student voice

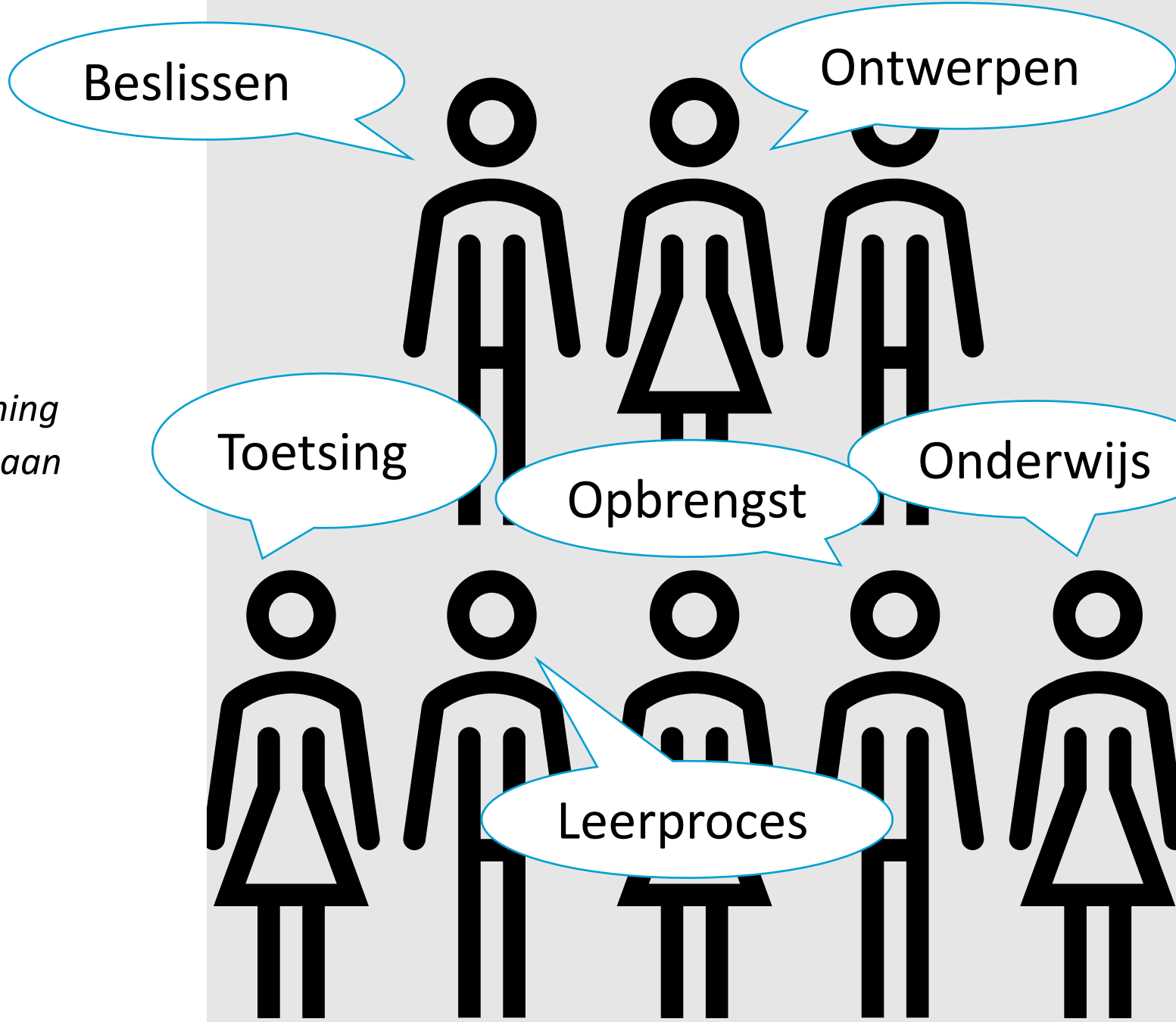
1.

Wat is student voice?

Student voice

Alle manieren waarop leerlingen hun mening kunnen uitspreken en kunnen deelnemen aan besluitvorming rond onderwijs

- Gevoel van eigenaarschap
- Mogelijkheid om invloed uit te oefenen

Waarom student voice?

Twee perspectieven

- De leerling: democratiseren
 - De kwaliteit van het onderwijs: t.b.v. organiseren van verandering
 - Gebruik maken van unieke kennis en perspectief van leerlingen
 - Leerlingen kunnen issues benoemen die zij belangrijk / interessant / nodig vinden
-

Empowerment
Engagement
Ownership

2.

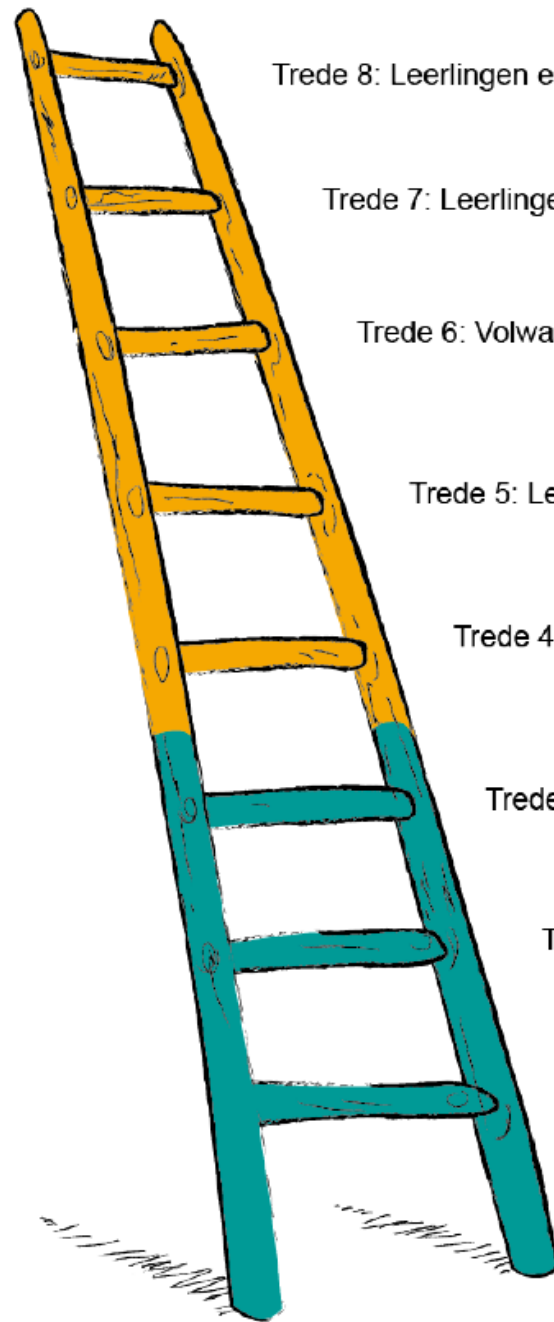
Student voice als continuüm

Rollen voor leerlingen

- Ontwerppartner
- Tester
- Informant
- (Gebruiker/consument)

Martens et al., 2019

Trede 8: Leerlingen en volwassenen nemen samen besluiten

Trede 7: Leerlingen leiden en initiëren actie

Trede 6: Volwassenen initiëren, leerlingen beslissen mee

Trede 5: Leerlingen worden geconsulteerd en geïnformeerd

Trede 4: Leerlingen krijgen opdracht toegewezen en worden geïnformeerd

Trede 3: Leerlingen spelen rollen die anderen bedenken*

Trede 2: Leerlingen zijn decoratie*

Trede 1: Leerlingen worden gevormd*

* Noot: Volgens Hart zijn deze treden *geen deelname*

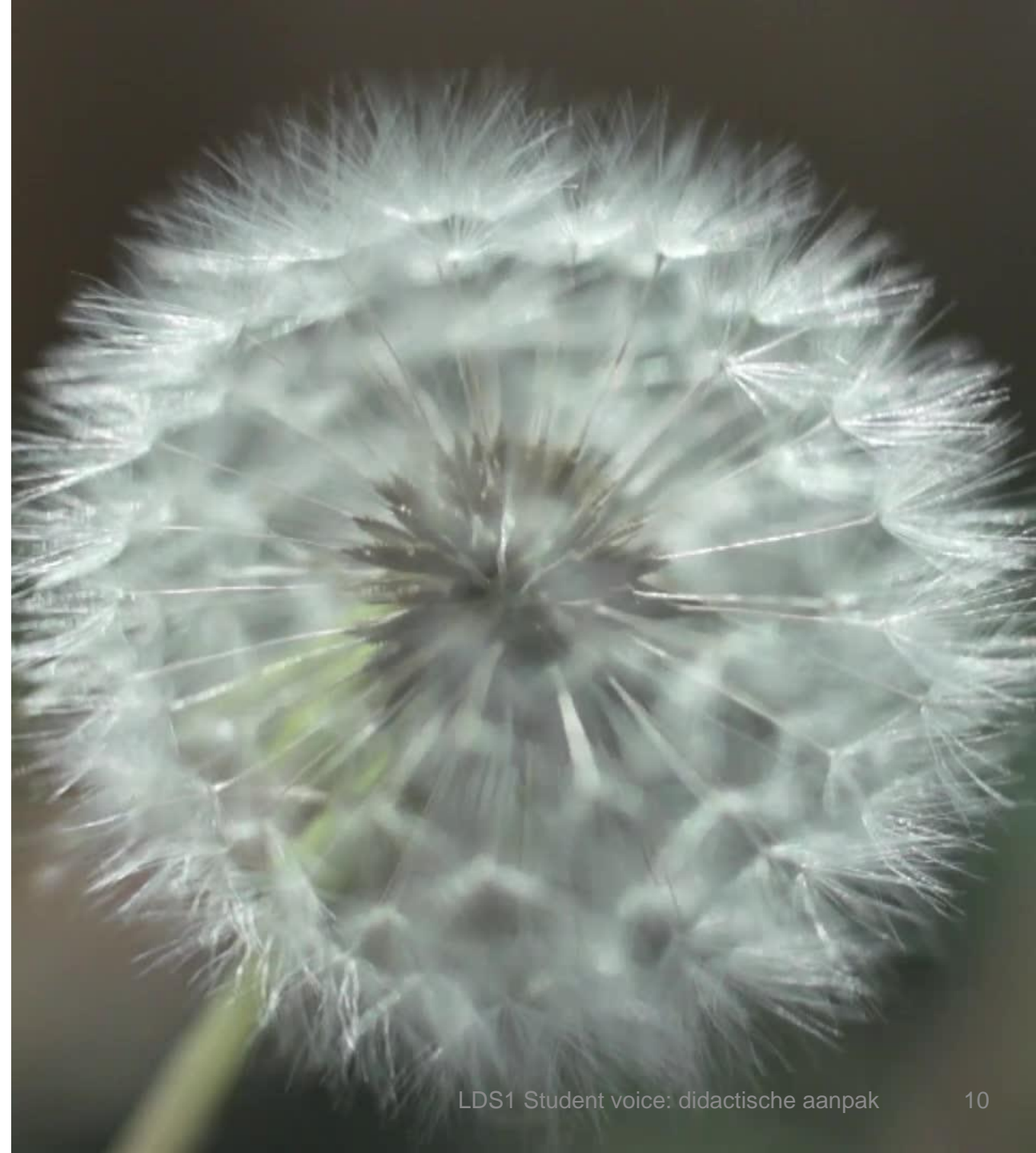
<https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/burgerschap/student-voice/>

3.

Ontwerpprincipes voor student voice

Ontwerpprincipes: aan welke knoppen draai je?

- Ontwerpfase
- Onderwijsleerproces zelf
- Evaluatiefase
- Algemeen

Nieuwe set ontwerpprincipes Students4Change

Jaar 1:

- 14 ontwerpprincipes o.b.v. literatuurstudie
- Docenten experimenteren en leren over de ontwerpprincipes
- Onderzoekers analyseren bevindingen docenten

Jaar 2:

- 12 ontwerpprincipes o.b.v. literatuurstudie jaar 1, verrijkt en geconcretiseerd o.b.v. de experimenten van docenten uit jaar 1
 - Ontwerpprincipes zijn bovendien opnieuw geordend
 - En voorzien van voorbeelden
 - Sommige ontwerpprincipes zijn gerelateerd aan meerdere fasen (bijv. ontwerpen & evalueren) of liggen in elkaars verlengde

Ontwerpprincipes cyclisch ontwerpen en evalueren

1. Leerlingen denken mee en hebben zeggenschap over de inhoud en vorm van het onderwijs
2. Individuele leer- of instructiebehoeften van leerlingen worden besproken en gebruikt
3. Leerlingen geven hun mening / feedback over hun onderwijs
4. De leraar koppelt terug van wat er met de stem van leerlingen gedaan is / wordt
5. Leraar en leerlingen ontwerpen, verzorgen en evalueren onderwijs cyclisch en tezamen door middel van co-design

Ontwerpprincipes onderwijsleerproces zelf

6. Keuzevrijheid: leerlingen formuleren eigen leerdoelen en reflecteren hierop
7. Leerlingen leren actief, ondersteund door activerende werkvormen
8. Leerlingen werken samen in leergemeenschappen (samenwerkend leren)
9. Keuzevrijheid: leerlingen monitoren zelf hun voortgang
10. Keuzevrijheid: leerlingen hebben verschillende opties om leerstof te verwerken en beheersing aan te tonen (wat, hoe, wanneer, door wie, ...)
11. De leraar ondersteunt zelfregulatie door scaffolding en fading

Algemeen

12. De leraar en leerlingen stemmen het didactisch contract af

Tips bij het experimenteren (van docenten jaar 1)

Wat ga je doen?

- Durf los te laten, durf fouten te maken, durf te experimenteren (bijsturen kan altijd immers)
- Verken eerst breed; versmal daarna tot kleine, gefocuste ambities voor je experimenten (1, max. 2 principes)
- Aanloop kan soms meer tijd kosten, maar effect op leren en motivatie kan groot zijn + is investering voor meerdere schooljaren

Hoe ondersteun je leerlingen?

- Bespreek het didactisch contract: zet een standaard (inspraak en actief zijn is bij deze docent gebruikelijk) en maak afspraken met lln. over wat je van ze verwacht (houding, reflectie)
- Werk met relatief grote opdrachten zodat lln. een tijd bezig zijn en zodat het de tijdsinvestering van het ontwerpen waard is
- Begeleid en volg lln.: werk met tussenstapjes en mijlpalen; registreer voortgang/houd administratie bij

Uitproberen -> leren -> aanscherpen:

- Gebruik gesprekken met lln. over wensen / behoeften (voor én na uitvoering onderwijs) om te bepalen hoe je ontwerpprincipe 6 t/m 11 invult (dat versterkt elkaar)
- Evalueren en reflecteren zorgt voor zelfinzicht bij lln. én voor zicht op hoe lln. je les vinden bij jou
- Werk cyclisch (zeker bij co-design) en begin daar niet te laat in het schooljaar mee (zie didactisch contract)

Meer weten?

- Voor deelnemers aan het project: Teamsomgeving Students4Change -> voorbeelden bij de ontwerpprincipes
- <https://www.kennisrotonde.nl/vraag-en-antwoord/betrokkenheid-leerlingen-innovatieprocessen> (zie ook uitgebreide antwoord)
- Sprong Voorwaarts: De rol van de docent in onderwijs waarbij de leerling centraal staat (wordt gedeeld na bijeenkomst)
- <https://www.slo.nl/thema/vakspecifieke-thema/burgerschap/student-voice/>
- <https://www.voiceofstudents.eu/>

HIER KOMT ALLES SAMEN

Ontwerpprincipes

1. Leerlingen denken mee en hebben zeggenschap over de inhoud en vorm van het onderwijs
2. Individuele leer- of instructiebehoeften van leerlingen worden besproken en gebruikt
3. Leerlingen geven hun mening / feedback over hun onderwijs
4. De leraar koppelt terug van wat er met de stem van leerlingen gedaan is / wordt
5. Leraar en leerlingen ontwerpen, verzorgen en evalueren onderwijs cyclisch en tezamen door middel van co-design
6. Keuzevrijheid: leerlingen formuleren eigen leerdoelen en reflecteren hierop
7. Leerlingen leren actief, ondersteund door activerende werkvormen
8. Leerlingen werken samen in leergemeenschappen (samenwerkend leren)
9. Keuzevrijheid: leerlingen monitoren zelf hun voortgang
10. Keuzevrijheid: leerlingen hebben verschillende opties om leerstof te verwerken en beheersing aan te tonen (wat, hoe, wanneer, door wie, ...)
11. De leraar ondersteunt zelfregulatie door scaffolding en fading
12. De leraar en leerlingen stemmen het didactisch contract af